

Komentarze do wyników z egzaminu maturalnego w województwie dolnośląskim i opolskim z języka angielskiego w 2008 roku

Analiza wyników zadań otwartych egzaminu maturalnego z języka angielskiego na obu poziomach skłania do refleksji. Okazuje się, bowiem, że o trudności niektórych zadań lub ich części decydują nie tylko umiejętności językowe zdającego, ale także to na ile zrozumiał polecenie w języku polskim (poziom podstawowy) lub zna wymogi formy wypowiedzi pisemnej (poziom rozszerzony).

Raport podporządkowano tezie o fundamentalnym znaczeniu analizy poleceń w języku polskim do zadań sprawdzających umiejętność pisania na poziomie podstawowym oraz zrozumienia tematu i znajomości formy wypowiedzi pisemnej na poziomie rozszerzonym.

Szczegółowa analiza wszystkich zadań egzaminacyjnych arkusza podstawowego i rozszerzonego z języka angielskiego znajduje się w raporcie krajowym na stronie internetowej Centralnej Komisji Egzaminacyjnej www.cke.edu.pl

Poziom podstawowy

Do egzaminu maturalnego z języka angielskiego na poziomie podstawowym przystąpiło 22 732 zdających. Arkusz okazał się średnio trudny (wskaźnik łatwości 0,61). Najlepiej wypadła umiejętność pisania, którą sprawdzały dwa zadania: 7 i 8. Zadanie 7 wymagało napisania wiadomości do współlokatora, w której zdający miał:

- poinformować, dlaczego musi wyjść,
- poprosić o zrobienie zakupów,
- przypomnieć, od której godziny otwarty jest sklep,
- podać informację, gdzie zostawił pieniądze.

Zadanie to okazało się dla zdających łatwe (wskaźnik łatwości 0,75), ale trzecia informacja (7.3.) była średnio trudna (wskaźnik łatwości 0.60) zarówno dla uczniów liceów ogólnokształcących jak i liceów profilowanych i techników. W części arkusza sprawdzającej umiejętność pisania tekstu użytkowego (zadania 7 i 8), punkt 7.3. był jedynym, który wypadł tak samo słabo we wszystkich typach szkół. Wydaje się to dziwne, ponieważ określanie czasu jest umiejętnością wprowadzaną na początkowym etapie nauki języka obcego i na tyle często powtarzaną i używaną, że trudno sobie wyobrazić, aby zdający egzamin na poziomie podstawowym mieli z nią problem. Analizując prace zdających, można zauważyć dwie przyczyny takiego stanu rzeczy: jedna z nich to nieznanie przyimków odpowiednich do określania czasu i stosowanie *on*, *in*, *for* zamiast *at* przed godziną, np. *on 6.00*, co powodowało, że informacja była niejednoznaczna, a więc niezrozumiała. Drugą przyczyną to niedokładne analizowanie polecenia w języku polskim. Wielu uczniów nie zauważyło, że należało napisać, **od której godziny otwarty jest sklep**, a nie **do której** i pisali *to 6.00*. Wynika z tego, że wielu zdających nie uzyskało punktu za trzecią informację tylko dlatego, że nie przeczytali dokładnie treści polecenia w języku polskim. Natomiast ci, którzy użyli błędnego przyimka, mogli uniknąć błędu i podać tę informację bez przyimka, np. *The shop is open 10.00 – 18.00*. Tak przekazana informacja nie powoduje zakłócenia komunikacji i jest poprawna językowo w tego typu komunikacji. Porównując łatwość zadania 7.3. z zadaniami 7.1., 7.2. i 7.4. w różnych typach szkół (Tabela nr 1), można zauważyć, że w tym zadaniu występują najmniejsze różnice we wskaźniku łatwości w zależności od typu szkoły. Zadania 7.1., 7.2. i 7.4. są dla uczniów liceów ogólnokształcących bardzo łatwe i łatwe, a zadanie 7.3. jest dla nich średnio trudne, chociaż sprawdzało bardzo prostą umiejętność.

Tabela 1.

	LO	LP	T	LU	TU	Razem
7.1.	0,95	0,84	0,83	0,58	0,67	0,89
7.2.	0,90	0,76	0,75	0,50	0,59	0,83
7.3.	0,62	0,57	0,58	0,42	0,46	0,60
7.4.	0,87	0,69	0,66	0,36	0,50	0,78

Nasuwa się więc pytanie, co należy zrobić, przygotowując uczniów do egzaminu maturalnego na poziomie podstawowym, aby nie tracili punktów z powodów innych niż braki w znajomości języka obcego. Z pewnością należy przyzwyczaić uczniów do bardzo wnikliwego czytania poleceń i podawać im przykłady komunikatywnie i niekomunikatywnie przekazanych informacji. Poniżej podajemy ćwiczenie na przykładzie zadania 7. Zadaniem uczniów jest ocenienie, czy przytoczone wypowiedzi są realizacją polecenia (TAK), czy nie (NIE).

Zredaguj wiadomość do współlokatora z zagranicy.		TAK	NIE
• Poinformuj, dlaczego musisz wyjść.	I have to go out because my sister needs my help.	X	
• Poproś o zrobienie zakupów.	Do the shopping, please.	X	
• Przypomnij, od której godziny otwarty jest sklep.	The shop is open to 6 o'clock.		X
• Podaj informację, gdzie zostawiłeś pieniądze.	The many is on the kitchen table.		X

Uczniowie powinni umieć uzasadnić swoje decyzje. W ten sposób uczy my zdających wnikliwego czytania poleceń i świadomego rozwiązywania zadań.

Poziom rozszerzony

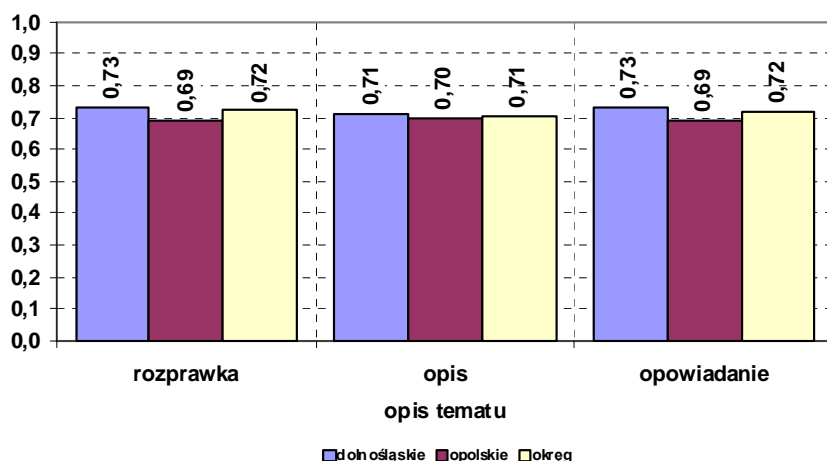
Do egzaminu na poziomie rozszerzonym przystąpiło w 2008 roku 4852 uczniów. Obydwie części arkusza okazały się średnio trudne (wskaźnik łatwości 0,5), a łatwość zadań według umiejętności nie zaskakuje niczym nowym w stosunku do ubiegłych lat. Znow najtrudniejsze okazało się stosowanie struktur leksykalno-gramatycznych (wskaźnik łatwości 0,36), a pozostałe umiejętności, tj. rozumienie ze słuchu, rozumienie tekstu czytanego i rozpoznawanie struktur leksykalno-gramatycznych oraz wypowiedź pisemna, były łatwe (wskaźnik łatwości od 0,70 do 0,72), co wskazuje na dobre opanowanie tych umiejętności. Zadanie 3, sprawdzające umiejętność pisanie we wskazanej formie, okazało się łatwe (wskaźnik łatwości 0,72). Uczniowie mieli do wyboru następujące trzy tematy:

1. **Opisz** nauczyciela, którego podziwiasz za umiejętność rozbudzania zainteresowań młodzieży oraz odpowiednie podejście do problemów młodych ludzi.
2. Napisz **opowiadanie** o przygodzie, która miała miejsce w czasie wędrowki w górach, pod tytułem: „A Dangerous Creature”.
3. Budowa autostrad jest szansą na rozwój kraju, ale stwarza też zagrożenie dla obszarów o wartości przyrodniczej. Napisz **rozprawkę**, w której przedstawisz zagrożenia i korzyści wynikające z realizacji tego typu projektów.

Inaczej niż w latach ubiegłych, rozprawkę wybrało najmniej zdających, bo jedynie 996, a opis i opowiadanie odpowiednio 1835 i 1968. Łatwość umiejętności pisania według rodzaju tematu i formy okazała się podobna, co ilustruje wykres 1.

Wykres 1.

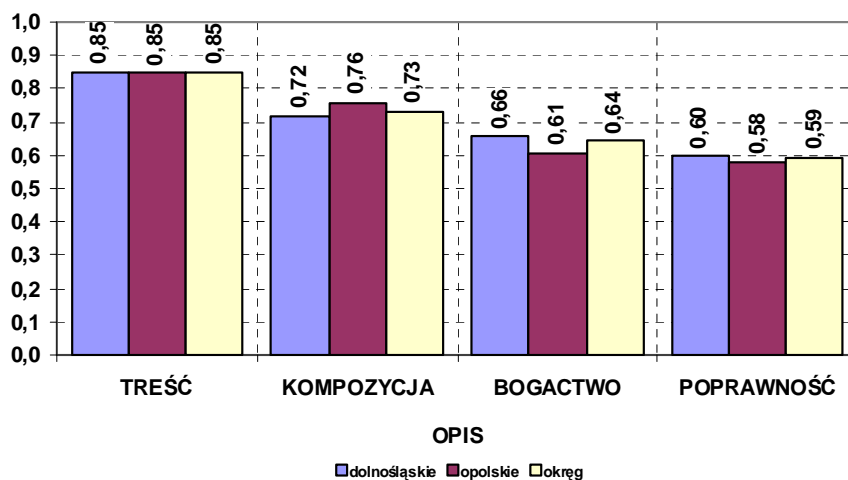
Język angielski 2008 - poziom rozszerzony
Łatwość umiejętności według rodzaju tematu zadania 3

Jednak, kiedy porównamy składowe umiejętności w poszczególnych tematach (wykresy 2, 3 i 4) zauważymy, że kompozycja, bogactwo językowe i poprawność wypadają podobnie we wszystkich tematach. Treść dla wszystkich tematów okazała się łatwa, ale w przypadku opowiadania wypadła słabiej niż w rozprawce i opisie.

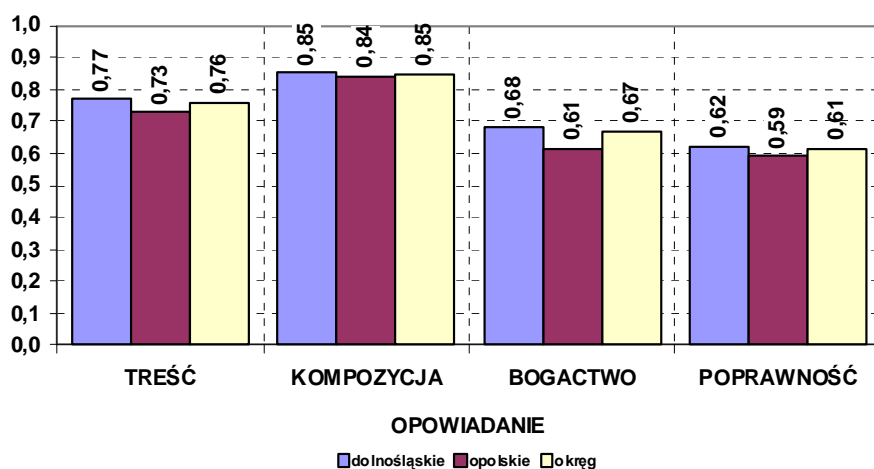
Wykres 2.

Język angielski 2008 - poziom rozszerzony
Łatwość umiejętności według składowych tematu 1 - opis

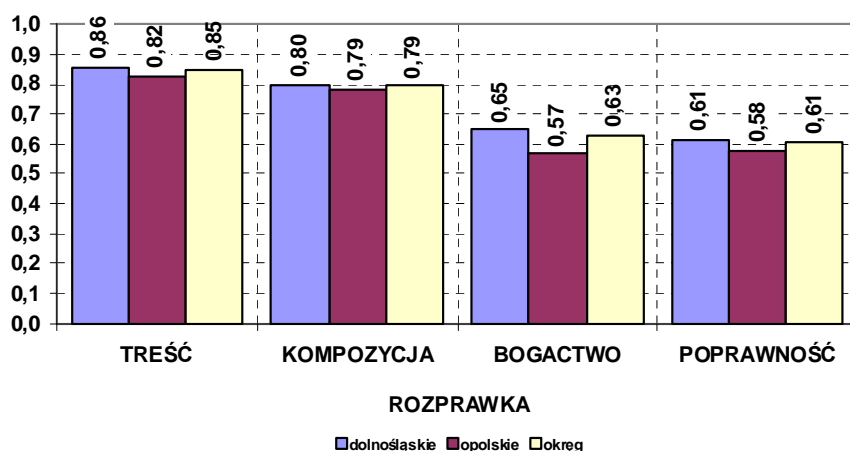
Wykres 3.

Język angielski 2008 - poziom rozszerzony
Łatwość umiejętności według składowych tematu 1 - opowiadanie

Wykres 4.

Język angielski 2008 - poziom rozszerzony
Łatwość umiejętności według składowych tematu 3 - rozprawka

Aby napisać opowiadanie wysoko ocenione za treść, należy uwzględnić wszystkie podkryteria dotyczące treści, a więc zrozumieć temat, określić tło akcji, odtworzyć wydarzenia prowadzące do wydarzenia głównego, przedstawić wydarzenie główne, opisać reakcje ludzi i przedstawić wnioski i konsekwencje wydarzenia.

Analizując prace zdających, którzy pisali opowiadanie o przygodzie, która miała miejsce w czasie wędrówki w górach, pod tytułem: "A Dangerous Creature", można zauważyć kilka przyczyn, dla których treść została oceniona niżej niż w pozostałych tematach. Pierwsza z nich dotyczy zrozumienia tematu. Żaden ze zdających piszących rozprawkę lub opis nie napisał pracy niezgodnej z tematem, podczas gdy kilkunastu zdających, którzy wybrali opowiadanie otrzymało 0 punktów za to zadanie, ponieważ napisali wypracowanie nie na temat. Wielu z nich zignorowało tytuł opowiadania i pisało jedynie o przygodzie związanej z wycieczką w górach, nie wspominając żadnego zagrożenia ze strony jakiegokolwiek stworzenia. Inni zdający mylili słowo *creature* (stworzenie) z *adventure* (przygoda) i pisali o niebezpiecznej przygodzie w górach podczas wycieczki szkolnej, podsumowując

swoje opowiadanie następującym zdaniem: *It was the most dangerous creature for our class* (To było najniebezpieczniejsze stworzenie dla naszej klasy), co miało znaczyć *It was the most dangerous adventure for our class* (To była najniebezpieczniejsza przygoda dla naszej klasy)

Zdający mieli też problem z przedstawieniem przyczynowo-skutkowego ciągu zdarzeń prowadzących do wydarzenia głównego i samego wydarzenia głównego. Wielu zdających pisało relację z wycieczki w górach, podczas której zobaczyli jakieś niebezpieczne zwierzę, ale nie było to opowiadanie. Podobny problem pojawiał się na egzaminie maturalnym w latach ubiegłych, kiedy jeden z tematów należało napisać w formie opowiadania. Wynika z tego, że uczniowie dużo lepiej opanowali formę rozprawki i opisu niż opowiadania, chociaż mogłoby się wydawać, że jest to łatwa forma, często ćwiczona w szkole.

Co można więc zrobić, żeby poprawić wyniki za treść opowiadania? Przede wszystkim należy nauczyć zdających, jak analizować temat. Czytając temat tegorocznego opowiadania: **Napisz opowiadanie o przygodzie, która miała miejsce w czasie wędrówki w górach, pod tytułem: „A Dangerous Creature”**, widzimy, że zawiera on kilka elementów. W opowiadaniu musi być opisana **przygoda podczas wędrówki**, miejscem akcji powinny być **góry**, ale wszystkie te elementy muszą być połączone tytułem **„A Dangerous Creature”**. Z treści tematu wynika też, że ciąg wydarzeń prowadzących do wydarzenia głównego musi dotyczyć wędrówki po górach, a wydarzenie główne powinno być związane z niebezpiecznym stworzeniem. Uczniowie powinni wiedzieć, że aby uzyskać maksymalną liczbę punktów za treść wypracowania, w tym przypadku opowiadania, powinni zastosować się do wymogów określonych w kryteriach oceniania wypowiedzi pisemnej. Można więc analizować z nimi ich własne prace pod kątem tychże wymogów. Oto przykład takiego ćwiczenia: Prosimy uczniów o zapoznanie się z kryteriami oceniania treści opowiadania zawartych w *Informatorze maturalnym* i przeanalizowanie treści poniższego opowiadania.

Last year I spent my summer holidays in the mountains. I like climbing so I was sure it would be a wonderful time.

On the first day I stayed in the hotel room because the weather was awful. The following day I went climbing and came back very exhausted so I decided to go to bed early. The next days were rainy again. There was nothing to do. I just read magazines or watched TV. In the evening I went to the nearby cinema or to the indoor swimming pool. I was really bored.

The second week was a little better. It stopped raining and I could go on long hikes in the mountains. During one of those hikes I saw a bear in the bushes and I got frightened. In the afternoon I had lunch in a shelter. There I met very nice people and we spent the rest of my holiday together.

I came back home after two weeks. Now I think that my holidays were not so boring. After all I met some people who have been my friends since then.

Oto jak zdający realizuje treść tego opowiadania:

- rozumie wybrany temat – praca jest tylko częściowo zgodna z tematem, pomimo że jest wędrówka w górach i niebezpieczne stworzenie. Brak w niej przygody.
- określa tło akcji (czas, miejsce, bohaterów) – bohaterowie określani są bardzo ogólnie: *I, nice people*; czas i miejsce akcji są jedynie zasygnalizowane: *last year, summer, mountains*.
- odtwarza wydarzenia prowadzące do wydarzenia głównego – w tym opowiadaniu nie ma żadnych wydarzeń prowadzących do wydarzenia głównego. Jest to relacja z pobytu w górach i brak w niej przyczynowo-skutkowego ciągu zdarzeń.

- przedstawia wydarzenie główne – możemy się domyślać, że spotkanie niedźwiedzia było wydarzeniem głównym, ale nie jest ono opisane. Zdający stwierdza jedynie fakt, że zobaczył niedźwiedzia i się przestraszył.
- opisuje reakcje ludzi, przedstawia wnioski i konsekwencje wydarzenia – jedyną opisaną reakcją jest strach podczas spotkania niedźwiedzia. Konsekwencje podane w zakończeniu, tj. poznanie miłych ludzi nie mają nic wspólnego ze spotkaniem niedźwiedzia.

Gdyby więc ocenić treść tego wypracowania zgodnie z kryteriami, to na 5 możliwych punktów można tu przyznać jedynie 1 – 2 punktów. Zdający stracił aż 3 punkty tylko dlatego, że nie zastosował się do wymogów określonych w kryteriach oceniania treści opowiadania.

W celu przeciwnienia pisania wypracowania w formie opowiadania można, po takiej analizie treści, poprosić uczniów, aby „poprawili” powyższe opowiadanie według następującego planu, rozpoczynając każdy akapit od zaproponowanego zdania, tak aby za treść można było przyznać 5 punktów.

Wstęp

Należy podać dokładnie dokąd, kiedy i z kim (imiona, krótka informacja o towarzyszących osobach) narrator pojechał na wakacje:

Last year I spent my summer holidays in the mountains. I went there with...

Rozwinięcie

Pierwszy akapit – tło akcji:

In the beginning the weather was awful, so...

Drugi akapit – przyczynowo-skutkowy ciąg zdarzeń prowadzących do wydarzenia głównego:

And one morning, we woke up and couldn't believe our eyes. The sun was shining...

Wydarzenie główne:

Suddenly, I heard a strange noise in the bushes and...

Zakończenie

Należy przedstawić konsekwencje wydarzenia głównego i/lub wnioski albo morał płynący z tej historii:

We were lucky. We could have...

Podsumowując, należy podkreślić, że zdający opanowali formy wypowiedzi pisemnej na poziomie rozszerzonym w zadowalającym stopniu, o czym świadczy wskaźnik łatwości w kryterium treści. Mimo tego należy z uczniami ćwiczyć wszystkie cztery formy wypowiedzi pisemnej ze szczególnym uwzględnieniem opowiadania. Uczniowie powinni znać dokładnie wymogi dotyczące treści zawarte w kryteriach oceniania i starać się pisać swoje wypracowania zgodnie z nimi. Jest to szczególnie ważne, ponieważ często nawet zdający posługujący się językiem angielskim na wysokim poziomie, tracą punkty za treść, nie mając świadomości, jakie elementy są wymagane w poszczególnych formach. Poza tym należy analizować z uczniami tematy tak, aby realizowali każdy ich aspekt. W przypadku tytułów opowiadań podanych w języku angielskim, należy uświadomić uczniom, że nie powinni wybierać opowiadania, jeśli nie mają pewności, że rozumieją tytuł, ponieważ mogą napisać pracę nie na temat i stracić aż 18 punktów.